

IGMS: NIEUWE TOOLS VOOR NIEUW LEIDERSCHAP? INTERDEPARTEMENTAAL KENNIS- EN TRAININGSINSTITUUT

Drs. Ralph Kronieger, vakdocent fysieke veiligheid Bestuursacademie Nederland en beleidsadviseur Getronics/KPN bijzonder netten

Drs. Ralph Kronieger heeft een advies- en trainingsbureau op het terrein van crisisbeheersing, rampenbestrijding, en interim-management. Hij was opleidingscoördinator en secretaris van het Consortium Opleidingen Crisisbeheersing en Rampen bestrijding, OCR. Daarbij was hij ook belast met de aansturing van de portefeuille kwaliteitsverbetering. Praktische ervaring heeft hij opgedaan als officier van dienst bij de ambulancedienst Curaçao en als liaison van de GGD en de Eilandelijke Overheid bij grootschalige rampen-inzetten. Hij is betrokken bij het verbeteren van het inhoudelijk les- en leermateriaal op het terrein van crisisbeheersing voor overheid en bedrijfsleven; lesmodules op het gebied van opleiden en trainen van operationele teams, beleidsteams en communicatie. Hij vervult daarnaast een aantal (gast)docentschappen en treedt op als examinator. In dit artikel schetst hij mogelijkheden voor de School Verbindingsdienst als interdepartementaal kennis- en trainingsinstituut in het kader van Intensivering Civiele Militaire Samenwerking (ICMS).

SOCIAL MEDIA EN CRISISBEHEERSING

Op dit moment, net na de val van de regimes in Tunesië en Egypte, lijkt het dat de sociale media een andere rol spelen in het machtsveld en de besluitvormingssystemen van leiders. Maar ook dichterbij huis (bij de grote brand in Moerdijk) bleek dat de rol, in het kader van de crisisbeheersing, van de sociale media en het internet nadrukkelijk anders bezien moet gaan worden.

Het paraat hebben van een volledig overzicht van historische en actuele gegevens op het internet, onder andere via *dedicated* websites zoals www.crisis.nl, lijkt een voorwaarde te worden in de uiteindelijke beoordeling of het incident goed bestreden is. Een herwaardering van de bestaande communicatieprotocollen lijkt noodzakelijk. De uitkomst van deze herwaardering zal grote invloed hebben op de aansturing, het te voeren beleid en de daaraan gekoppelde besluitvorming tijdens een incident.

MANAGEMENT ONDER DRUK VAN SOCIAL MEDIA

Als men terug kijkt naar bestaande leiderschapsmodellen is de invloed van de tijdgeest bij hun opkomst en ondergang duidelijk te herkennen. Tijdens de industriële revolutie bijvoorbeeld is het *scientific management* (Taylor, 1900) ontstaan, deze heeft decennia lang vorm gegeven aan het management en het leiderschap. Nu betreden wij een nieuw decennium. De invloed van nieuwe 'zogenaamde' social media, zoals Hyves, LinkedIn, Facebook, blogs, chatten, SMS, twitter, en deze media te positioneren in het geheel van de rampenbestrijdingswereld (militair of civiel) lijkt de uitdaging te gaan worden voor de toekomst.

Het zijn de *social media* die grote verandering in de maatschappij bewerkstelligen en

besluitvorming onder druk zetten. Bestuurlijke stabiliteit en verandering zijn in een oogwenk beïnvloed en zelfs fysiek in gang gezet (*flash mob*). Met minimale middelen zijn duizenden mensen bereikt. Gebleken is dat bestaande managementsystemen geen antwoord hebben hoe hiermee om te gaan. Sommige deskundigen beweren zelfs dat deze 'nieuwerwetse' dingen slechts een hype zijn en genegeerd kunnen worden. Ik reken mijzelf niet tot die groep deskundigen. Ik steek mijn 'mobieltje' niet in het zand.

Logan Thompson: It's time to get work done

SOCIAL MEDIA: EEN INSTRUMENT VAN MACHT

Men kan op dit moment al in de praktijk constateren dat bestuurders die onvoldoende snel en effectief met deze nieuwe media en hun verandering en invloeden omgaan, terug moeten grijpen op rigoureuze (vaak gewelddadige) middelen om hun positie te kunnen handhaven. Men ziet zelfs dictatoriale regimes afbrokkelen onder druk van twitter, Facebook en Google. De kwaliteit (pro of contra) en kwantiteit van de individuele stemmen kan niet meer ontkend worden. De onderlinge verbondenheid is door de werkwijze van het medium gegarandeerd. Maar er rijzen ook steeds meer vragen hoe valide de informatie in oorsprong is, veel

berichten maakt nog niet dat de inhoud waar is. In hoeverre hiermee gemanipuleerd kan worden door enkele individuen, groeperingen, is ook nog niet duidelijk.

INKLEURING ICMS AAN VERANDERINGEN ONDERHEVIG

Het lijkt er op dat in de Nederlandse situatie, door deze nieuwe invloeden in het bijzonder binnen de bestaande samenwerking tussen defensie in brede zin en de civiele crisisbeheersing, ook een verandering zal ontstaan. Het fysiek invullen van de derde hoofdtaak van Defensie, de ondersteuning van civiele autoriteiten bij rechtshandhaving, rampenbestrijding en humanitaire hulp zal in de toekomst sneller en effectiever moeten gaan plaatsvinden. Het Civiel Militair bestuursakkoord zal, naast het gericht zijn op technische grootschalige ondersteuning, ook invulling moeten gaan geven aan: robuuste data infrastructuur, communicatienetwerken, data(uitwijk)centra en hun energievoorziening (*last resort defence*). Men zal te allen tijde willen blijven communiceren. Als de bestaande systemen blokkeren of uitvallen ontstaat er binnen de kortste tijd een *work around*, veelal gedreven door het bedrijfsleven. Communicatie wordt nu gezien als een primaire levensbehoefte en een grondrecht.

Er zal mogelijk nog meer veranderen aan de invulling van de derde hoofdtaak. De kennis en kunde van defensie-autoriteiten zullen in mijn ogen noodzakelijk zijn om de piek in de informatiestroom tijdens een crisis te kunnen opvangen, maar ook voor ondersteuning bij de daadwerkelijke analyse van deze 'GIGA' informatiestroom. Dit fenomeen is gelukkig binnen de defensieorganisatie geen onbekend gegeven. De laatste jaren heeft de defensieorganisatie in bijzonder de Genie en de Verbindingsdienst, al herhaaldelijk goede

resultaten geboekt met de nieuwe vorm van samenwerking tussen Defensie, publieke en private organisaties binnen de crisisbeheersing; met als resultaten: Taskforce Management Overstroming (TMO), de Landelijke Operationele Staf, het net centrisch werkmodel, de Eagle projecten, de School Verbindingsdienst, de CBRN-school, I bridge etc.

SOCIAL MEDIA EN LEIDERSCHAP

Een belangrijke uitdaging zal in mijn ogen zijn om te komen tot de besluitvorming die rekening houdt met de *social media* en het geheel bestuurlijk kan aansturen en managen. Instrumenten hiervoor zullen ontwikkeld moeten worden. Wat alleen mogelijk is door een intensieve samenwerking tussen de bestaande opleidingsinstituten (defensie, publiek en privaat) en het bedrijfsleven. Deze samenwerking zal moeten resulteren in nieuwe opleidingen voor bestuurders, zodat beschikbaarheid van het nieuwe soort leiderschap dat noodzakelijk is om deze processen goed te kunnen aansturen, gewaarborgd is. Er zullen naast de bestaande leiderschapsstijlen, nieuwe leiderschapsstijlen en *tools* ontwikkeld moeten worden en deze zullen in de praktijk getoetst moeten worden. Deze nieuwe leiderschapstrainingen en opleidin-

gen zullen kennis en vorming moeten gaan geven aan de militaire en civiele 'bevelvoerders' van de toekomst.

SUGGESTIE VOOR PUBLIEK PRIVATE SAMENWERKING

We kunnen problemen betreffende de introductie en het gebruik van nieuwe communicatiesystemen - een van de onderliggende problemen van de gebruikers van C2000 - voorkomen of sterk verminderen door slimme samenwerking te zoeken. In Amersfoort beschikt Defensie over een uiterst moderne leer-, les- en oefenomgeving in gezamenlijk gebruik bij de School Verbindingsdienst (Koninklijke Landmacht) en het C2SC (Defensie Materieel Organisatie). Met een goede brede samenwerking zouden wij de vaardigheden en introductie daar gemeenschappelijk moeten kunnen invullen. Er zijn meer voordelen (win-win) te ontdekken. Het bedrijfsleven krijgt een gedegen *knowledge bank* en een veilig afgeschermd introductieomgeving/locatie. In deze locatie kunnen kinderziekten van nieuwe systemen tijdig en vakkundig begeleid opgespoord en ondervangen worden. De School Verbindingsdienst krijgt toegang tot nieuwe systemen en kan hiervoor lesprogramma's ontwikkelen die nauw aansluiten bij de

leveranciers en de gebruikers. De Veiligheidsregio's krijgen bekwaam opgeleide medewerkers die met de apparatuur ook in moeilijke omstandigheden kunnen omgaan. Al met al een mogelijke kostenbesparing en efficiëntieverbetering door:

- standaard landelijke opleidingen,
- multi-inzet van defensiekennis, materieel, mensen en gebouwen,
- nauwe aansluiting bij de Veiligheidsregio's en
- een perfecte invulling van de derde hoofdtak van Defensie.

Maar het houdt niet op bij de Nederlandse (financiële) grenzen; de producten kunnen subsidiewaardig zijn door het Ministerie van Economische Zaken & Innovatie of zelfs vernieuwend van belang voor Europa.

BRONNEN:

- www.firstthingsfirst.nl
- www.bestuursacademie.nl
- www.crisis.nl

VERENIGING INFORMATICI DEFENSIE BELOONT DE BESTE SCRIPTIE OF PUBLICATIE OVER IV EN ICT.

Eén van de doelstellingen van de vereniging is het bevorderen van de uitbreiding van de deskundigheid op het gebied van informatica. Om deze doelstelling te realiseren kent de VID jaarlijks de 'René Olthuis scriptieprijs' toe. Deze prijs is bedoeld als jaarlijkse aanmoedigingsprijs voor een scriptie, publicatie of artikel over een onderwerp binnen het vakgebied IV of ICT. De scriptie, publicatie of het artikel behandelt, bij voorkeur, een actueel (Defensie) vraagstuk binnen de IV of ICT en mag als uitzonderlijke prestatie worden beoordeeld. De prijs bestaat uit een geldbedrag van € 250,- en een bijbehorende tastbare herinnering.

In januari 2011 is de René Olthuisprijs uitgereikt aan de heer Allard Dijk (TNO). Tevens kreeg de inzending van de luitenant Remke Postma een eervolle vermelding. Beide publicaties handelden over het toegankelijk maken en borgen van kennis, lessons learned en (operationele) ervaringen met behulp van IV/ICT. Het artikel van de luitenant Postma is recentelijk gepubliceerd in de Militaire Spectator.

De VID nodigt u uit uw scriptie, artikel of publicatie bij de Commissie Toekenning

René Olthuis VID Scriptieprijs aan te bieden voor mededinging naar deze prijs. Door de VID is een apart reglement opgesteld met daarin de voorwaarden waaraan een scriptie, publicatie of artikel moet voldoen. Het hele reglement kunt u zelf downloaden van de intranetsite van de VID (<http://intranet.mindef.nl/portaal/service/verenigingen/vid/index.aspx>) of opvragen bij de secretaris van de VID (Secretaris.VID@mindef.nl).

Uw mededinging voor de scriptieprijs kan, bij voorkeur, elektronisch aan de commissie

worden aangeboden door tussenkomst van bovenstaand mailaccount of anders per post, gericht aan VID, t.a.v. Commissie René Olthuisprijs, Doddendaal 17, 6715 JV Ede (Gld).

Sluitingsdatum voor aanleveren is 1 november 2011. De commissie zal, bij voldoende aanbod, in een speciale bijeenkomst van de VID de winnaar bekend maken. De winnaar wordt dan ook in de gelegenheid gesteld aan de leden van de VID zijn of haar scriptie, publicatie of artikel kort toe te lichten.

